

KUNTAYHTYMÄ KAKSINEUVOINEN

HET – Hyvä Elämä Tässä III

Evijärven ja Kauhavan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2019 - 2022

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, yhtymähallitus 1.10.2019 § 107
Evijärven kunta, kunnanvaltuusto
Kauhavan kaupunki, kaupunginvaltuusto

Sisällysluettelo

1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	3
1.1 Suunnitelman tarkoitus	3
1.2 Suunnitelman laadintaprosessi ja sisältö	4
2. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2014 - 2017 taustaa	5
2.1 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2014 - 2017 tavoitteiden toteutuminen	5
2.2 Lasten ja nuorten hyvinvoinnin riskitekijät vuonna 2017 tehtyjen kouluterveyskyselyjen tulosten perusteella.....	7
3. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019 - 2022	8
3.1 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman visio, arvot, tavoitteet ja seuranta	8
3.2 Lasten ja nuorten palvelujen monialainen johtamisverkosto	9
3.3 Lapsiperhepalvelujen tilanne Evijärven ja Kauhavan alueella v. 2019	10
3.4 Keskeisimpien kehittämiskohteiden ja tavoitteiden yhteenveto.....	22
Matriisi	23

1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

1.1 Suunnitelman tarkoitus

Kunnan strategiset ratkaisut antavat kehyksen lasten, nuorten ja perheiden palveluntoinnin johtamiselle ja kehittämiselle. Lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat merkittävä osa kunnan palvelujen kokonaisuutta.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lastensuojelulain mukainen väline ohjata, johtaa ja kehittää lasten ja nuorten hyvinvointityötä kunnassa. Lastensuojelulakiin (L417/2007, 12§) on sisällytetty velvoite laatia kunnan eri hallintokuntien työvälineeksi suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se tulee hyväksyä kunkin kunnan valtuustossa ja tarkistaa vähintään kerran neljässä vuodessa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on sekä strateginen että konkreettinen toimintaohjelma. Se sisältää lapsiperhepalvelujen toteuttamista ohjaavan arvopohjan ja tahtotilan eli vision, sekä konkreettiset tavoitteet ja niitä koskevat linjaukset ja kehittämistoimenpiteet suunnitelmavuosille.

Suunnitelman laatiminen vaatii asioiden konkretisoimista kunnan tasolla. Sen tekeminen toimii välineenä eri hallintokuntien ja sidosryhmien yhteistyön kehittämisessä.

Suunnitelman ohjausvaikutusta korostaa se, että sen sisältö, kehittämistoimet ja voimavaraehdotukset on otettava huomioon laadittaessa kuntalain (L365/1995) mukaista kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa eri vuosille. Suunnitelma on osa kunnan hyvinvointisuunnitelmaa. Niissä kunnissa, jotka ovat mukana Kunta- ja palveluranneuudistuksesta annetun lain (L169/2007) mukaisissa yhteistoiminta-alueissa, suunnitelma on perusteltua laatia koko yhteistoiminta-alueelle. Suunnitelma kattaa laajasti eri toimialojen toiminnan ja palvelut, jotka liittyvät lasten ja nuorten kasvuoloihin ja heidän hyvinvointiinsa. Suunnitelman laadinta on eri toimialojen ja toimijoiden yhteistyöprosessi.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee Lastensuojelulain (L417/2007, 12 §) mukaan sisältää suunnitelmakaudelta tiedot:

1. lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta,
2. lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista,
3. lastensuojelun tarpeesta kunnassa,
4. lastensuojeluun varattavista voimavaroista,
5. lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä,
6. yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä sekä
7. suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

1.2 Suunnitelman laadintaprosessi ja sisältö

Vuosille 2019 - 2022 laaditun Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman lähtökohtana on vuosille 2014 - 2017 vahvistettu suunnitelma.

Lastensuojelulaissa asetetun veloitteen mukaisesti Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yhti-mähallitus on lastensuojelusta vastaavana toimielimenä vastannut vuosille 2019 – 2022 laaditun suunnitelman laadinnasta. Käytännön päivittämistyön on tehnyt lasten, nuorten ja perheiden palvelujen monialainen johtamisverkosto. Suunnitelma kattaa lastensuojelulain tarkoittaman alle 18-vuotiaiden ikäryhmän.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen monialainen johtamisverkosto on vastannut vuosil-le 2014 - 2017 vahvistetun suunnitelman toteutuksen seurannasta ja sen päivittämisestä vuosille 2019 - 2022. Suunnitelman päivitystyöhön ovat osallistuneet:

Päivi Lappinen, sivistystoimen johtaja, Evijärven kunta
Mikko Rantalahti, vs. sivistystoimen johtaja, Evijärven kunta
Mika Koskela, liikunnan ja vapaa-ajan ohjaaja, Evijärven kunta
Markku Viitasaari, sivistysjohtaja, Kauhavan kaupunki
Mirja Kivikangas, varhaiskasvatusjohtaja, Kauhavan kaupunki
Anne Koivisto, hyvinvointikoordinaattori, Kauhavan kaupunki
Elisa Roimaa, vs. sosiaalipalvelujen johtaja, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen
Terhi Järvi, lastensuojelun johtava sosiaalityöntekijä, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen
Pamela Rintala, avoterveydenhuollon palveluesimies, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen
Taru Virrankoski, psykologi, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen
Marjo Kultalahti, lastenohjaaja, Evijärven seurakunta
Tarja Takala-Luostarinen, Korttesjärven seurakunta
Pirjo Heino, kehittämisspäällikkö, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen

2. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2014 - 2017 taustaa

2.1 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2014 - 2017 tavoitteiden toteutuminen

Liitteenä olevaan matriisiin on kirjattu lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa sekä hyvinvointisuunnitelman toteutumista kuvaavaa indikaattoreita. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämiskohteet olivat seuraavat:

- *Vanhempien tukeminen vanhemmuudessa ja kasvatustuessa; tuen tarpeen tunnistaminen, varhainen reagointi ja tuki eri palveluissa*

Uutta ryhmätoimintaa on käynnistetty mm. perheneuvolassa (Ihmeelliset vuodet -vanhemmuusryhmät) ja Lapset puheeksi -toimintamalli varhaiskasvatuksessa ja osittain koulussa sekä Neuvokas -toiminta. Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä olevien lasten ja nuorten määrät ovat tarkasteluvuosina 2013 -2017 hieman alentuneet, Kauhavalalla merkittävästikin. Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit lastenpsykiatrilla ovat nousseet, mutta erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit nuorisopsykiatrilla ovat laskeneet. Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneiden 0 - 17 -vuotiaiden määrä on Kauhavalla kasvanut.

- *Koulukiusaamisen ehkäisy, erityisesti sosiaalisessa mediassa*

Tietoon tuleviin kiusaamistilanteisiin puututaan ja selvitetään aina. Muuten sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan kiusaamiseen on vain vähän keinoja, ensisijaisesti oppilaiden valistamista ja mediakasvatusta. Kiusatuksi tulemisen kokemukset ovat tarkasteluajana hieman vähentyneet.

- *Syrjäytymisen ehkäisy*

Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24 -vuotiaiden määrä on pienentynyt molemmissa kunnissa. Osallisuuden lisäämiseksi on käynnistetty sosiaalinen kuntoutus, tarjolla on ryhmätoimintaa sekä käytetään asiakaskehittäjiä ja kokemusasiantuntijoita. Työpajatoiminta on vakiintunut ja siellä toteutetaan mm. opinnollistamista. Myös etsivä nuorisotyö sekä Ohjaamo-toiminta ovat vakiintuneet. Lisäksi kouluissa oppilaat tietävät, kuinka voi vaikuttaa koulun asioihin ja kokevat tulevansa kuulluksi.

- *Terveyskäyttäytymiseen vaikuttaminen ja varhainen reagointi*

Ehkäisevä päihdetyö on uudelleenorganisoitu ja työryhmä toimii aktiivisesti. Nuorten tupakointi on vähentynyt, mutta nuuskan käyttö kasvaa. Yläkouluissa on nuuska-agentti-toimintaa. Nuorten seksuaaliterveyden osalta kehitys näyttää hyvältä sikäli, että ensimmäiset yhdynnit koetaan vuonna 2017 myöhemmin kuin vuonna 2013. Ravitsemuksen osalta koululounaan syömisessä määrät vaihtelevat ilman selkeää kehityssuuntaa. Nuorten liikunta näyttäisi tarkasteluajana hieman lisääntyneen; liikuntamahdollisuudet (paikat, ryhmät) ovat lisääntyneet, myös matalan kynnyksen ryhmät. Alle 8 tuntia yössä nukkuvien nuorten määrä on lisääntynyt vuodesta 2013 vuoteen 2017 sekä yläkoulussa että lukiossa.

Evijärveläisistä yläkoululaisista aikaisempaa useampi kokee terveydentilansa aikaisempaa paremmaksi.

- *Yhteistyö kuntatoimijoiden, seurakuntien ja kolmannen sektorin välillä*

Olosuhteet ja niukat resurssit ovat edesauttaneet yhteistyön lisääntymistä.

- *Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen*

Nuorisovaltuustot toimivat aktiivisesti ja osallistuvat aiempaa enemmän kunnallisten luottamuselinten toimintaan, toimikuntiin ja työryhmiin.

- *Toimiva palvelujärjestelmä lapsen ja nuoren hoivan, kasvatuksen, oppimisen ja virikkeellisen vapaa-ajan mahdollistajana* - yhteistyö eri toimijoiden kesken. Asiakaslähtöiset, oikea-aikaiset, tarkoituksenmukaiset ja saumattomat palvelut

Nuorisolain mukaisten palveluissa on vielä kehittämisen varaa – Kauhavan kaupungissa vakanssirakenne on puutteellinen. Perhekeskus Kaislan toiminta on käynnistynyt ja saa yhteiset tilat hyvinvointikeskuksesta, mutta toimii edelleen osin myös verkostomaisesti hyvinvointiasemilla. Monialainen johtamisverkosto toimii. SiSote -ryhmä ja lastenpsykiatrian konsultaatioryhmä ovat käynnistyneet ja osin jo vakiintuneetkin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on käynnistynyt kunnissa.

Varhaiskasvatuksessa on laadittu uusi paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma Evijärven ja Lappajärven kunnille sekä Kauhavan kaupungille 2019. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnasta on vastannut vasu-työryhmä, jossa on ollut edustus lapsiperheiden palveluista ja seurakunnasta. Jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Se tehdään yhteistyössä lapsen ja hänen vanhempiensa kanssa. Varhaiskasvatuksen kehittämisen painopistealueina ovat olleet lapsen leikki, liikunnan ja terveellisen ruoan merkitys lapsen hyvinvoinnille sekä varhaiskasvatuksen pienryhmätöiminta.

Lapsiperhepalveluissa on jo vuosia panostettu ehkäiseviin ja avohuollon palveluihin. Palvelujen sisältöä on sosiaali- ja terveystieteissä kehitetty mm. ottamalla käyttöön useita uusia toimintamalleja. Myös eri toimijoiden yhteistyönä on käynnistetty uusia toimintamuotoja (esim. lasten kuntoutustyöryhmä, perhekoulu, SiSoTe -ryhmä sekä lastenpsykiatrian konsultaatiotyöryhmä).

Nuorten ja aikuisten työpajatoiminta on hankemuotoisen alkuvaiheen jälkeen vakiintunut ja jäänyt osaksi Kuntayhtymä Kaksineuvoisen toimintaa.

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen ja sen jäsenkunnat ovat toimineet aktiivisesti eri kehittämissankkeissa, esimerkiksi Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa (LAPE).

Etsivän nuorisotyön toimintamalli on vakiintunut alueella. Kauhavan kaupungin palveluksessa on kolme etsivää nuorisotyöntekijää, jotka toimivat Kauhavan kaupungin sekä Evijärven ja Lappajärven kuntien alueella.

2.2 Lasten ja nuorten hyvinvoinnin riskitekijät vuonna 2017 tehtyjen kouluterveyskyselyjen tulosten perusteella

Evijärven ja Kauhavan lasten ja nuorten hyvinvoinnin riskitekijöitä tarkasteltiin keväällä 2013, 2015 ja 2017 tehtyjen kouluterveyskyselyjen tulosten perusteella. Tuloksia verrataan edellisen vastaavan kyselyn tuloksiin. Kysely tehdään joka toinen vuosi yläkoulun 8. ja 9. luokan oppilaille sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoille. Kysely laajentui vuonna 2017 uusiin ikäluokkiin, mm. alakoulun 4. ja 5. luokan oppilaisiin. Kyselyn osa-alueet ovat: elinolot, kouluolot, koettu terveys, terveystottumukset sekä kokemus oppilashuollon tuesta. Alla olevaan taulukkoon on nostettu kunnan näkökulmasta keskeisimmät asiat 8. ja 9. luokkien kyselyn tuloksista, koska ne koskevat koko ikäluokkaa. THL ei enää toimita valmiita vertailuja tulosten yhteydessä. Tarkemmin kouluterveyskyselyjen tuloksia raportoidaan liitteenä olevassa matriisissa.

EVIJÄRVI

Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla 2017:

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<ul style="list-style-type: none"> - koulukiusaamista ei esiinny - päihteiden käyttö on vähäistä - liikunnan lisääntyminen 	<ul style="list-style-type: none"> - huono hammashygienia - kouluruokailuun osallistumattomuus - ylipaino

KAUHAVA

Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla 2017:

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<ul style="list-style-type: none"> - tupakoinnin vähentyminen - seksuaalisen väkivallan kokeminen oli vähentynyt - luvattomat poissaolot vähentyneet - koulutuksen ulkopuolelle jääneiden määrä on vähentynyt 	<ul style="list-style-type: none"> - huono hammashygienia - ylipaino - väsymys - kouluruokailuun osallistumattomuus

3. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019 - 2022

3.1 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman visio, arvot, tavoitteet ja seuranta

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelusta vastannut yhteistyöryhmä on määritellyt suunnitelman vision, arvot ja tavoitteet seuraavasti:

VISIO

Hyvä Elämä Tässä: Jokaisen lapsen lapsuus ja nuoruus on hyvä ja turvallinen. Hän saa mahdollisuuden kasvaa ja kehittyä omien edellytystensä mukaisesti hyvinvoinnille suotuisassa kasvuympäristössä, jossa uskotaan tulevaisuuteen.

Lasten ja nuorten etu on keskeinen periaate kunnan päätöksenteossa.

ARVOT

- Tasa-arvoisuus.
- Asiakaslähtöisyys.
- Elämän ja itsensä kunnioittaminen.
- Yksilöllisyyden huomioiminen.
- Osallisuus ja mahdollisuus vaikuttaa itseä ja yhteisöä koskeviin asioihin.
- Monialainen yhteistyö.

TAVOITTEET JA SEURANTA

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet on koottu liitteenä olevaan matriisiin.

Keskeisiä tavoitteita ovat mm:

- Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluverkoston ja perhekeskus Kaislan toiminnan edelleen kehittäminen.
- Osallistutaan LAPE-muutosohjelmatyöskentelyyn ja hyödynnetään hankkeen tuloksia paikallisessa kehittämistyössä.

Toimintamalleja avataan tarkemmin luvussa 3. Matriisiin on kirjattu kullekin kehittämiskohteelle asetetut tavoitteet ja vastuutahot. Toteutumisen seuranta varten matriisiin on lisätty eri indikaattoreiden kehitystä kuvaavia tunnuslukuja vuodesta 2013 alkaen.

3.2 Lasten ja nuorten palvelujen monialainen johtamisverkosto

Monialaisen johtamisverkoston tehtävänä on toimia lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämisen ja seurannan pysyvänä johtamisrakenteena. Monialaisen verkoston avulla voidaan selkeyttää ja tehostaa paikallista lapsi- ja nuorisopolitiikkaa sekä vahvistaa strategista, hallintokuntarajat ylittävää johtamista lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluissa.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella toimii yksi laaja-alainen lasten, nuorten ja lapsiperheiden elinoloja kokonaisvaltaisesti tarkasteleva verkosto (kuvio 1). Tämä verkosto vastaa 0–29-vuotiaille kuntalaisille tarkoitettujen, monialaisesti tuotettujen palveluiden suunnittelusta ja näiden suunnitelmien viemisestä kunnalliseen päätöksentekoon. Samalla johtamisverkosto vastaa kahteen lasten ja nuorten palveluita koskevaan lakisääteiseen veloitteeseen, kun se koordinoi sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, että nuorisolain mukaisten verkostojen toimintaa. Johtamisverkoston tehtävänä on myös vastata lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman ja terveydenhuoltolain edellyttämän kuntien hyvinvointisuunnitelman yhteensovittamisesta.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen monialaisen johtamisverkoston kokoonpano, johtavat viranhaltijat:

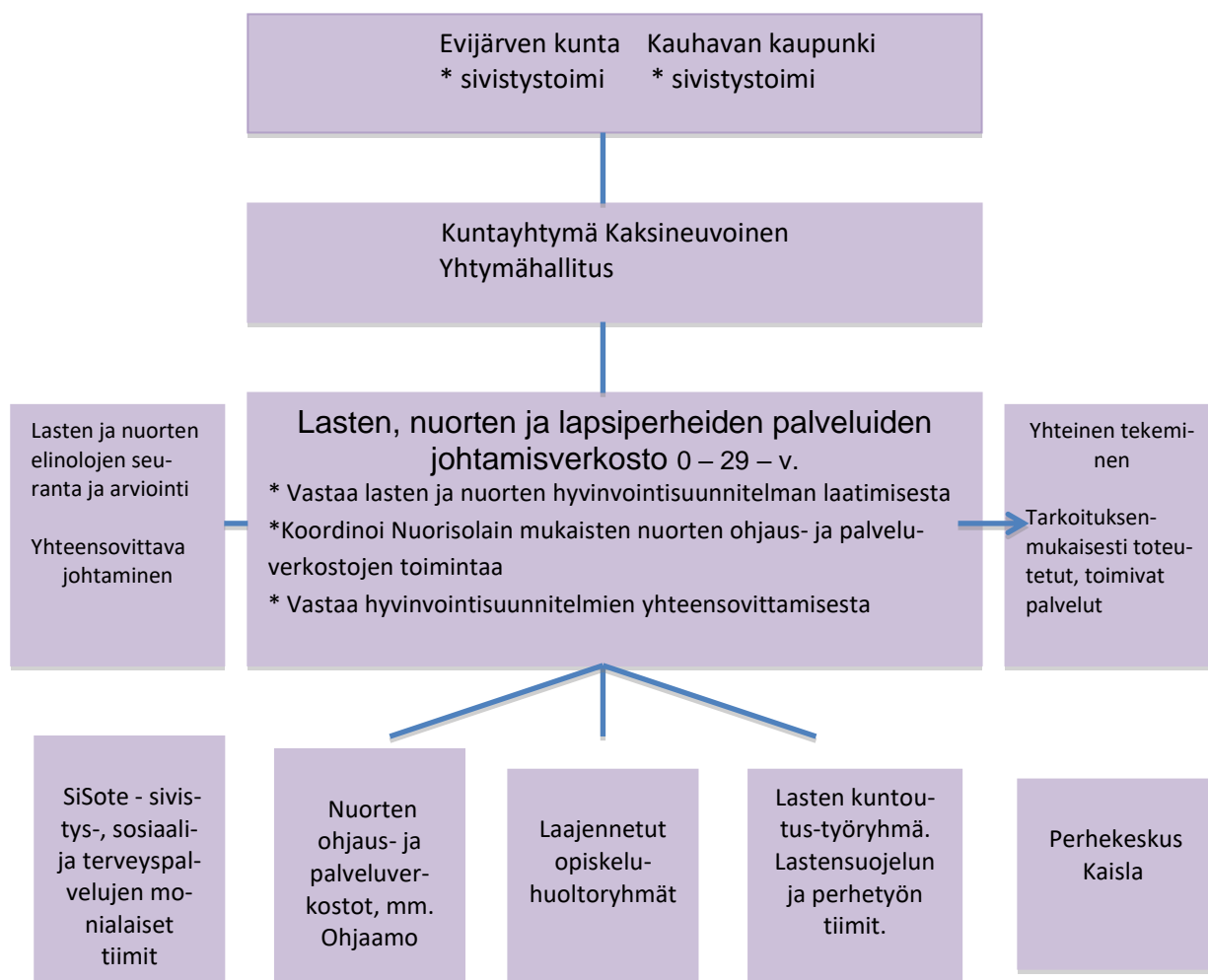
- opetustoimi ja varhaiskasvatus
- sosiaali- ja terveystoimi
- vapaa-aikatoimi
- seurakunta
- muut viranomaistahot ja organisaatiot (esim. työhallinto, poliisi, kolmas sektori, puolustushallinto, pelastustoimi)

Kukin osallistujataho nimeää edustajansa Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluiden monialaiseen johtamisverkostoon.

Verkoston vetovastuu on kiertävä kahden vuoden periodilla. Vuosina 2018 – 2019 vetovastuu on Evijärven kunnalla.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen monialaisen johtamisverkoston tehtävät:

1. Kokoaa tietoa lasten, nuorten ja lapsiperheiden kasvu- ja elinoloista sekä arvioi tilannetta paikallisen päätöksenteon tueksi.
2. Edistää lapsille, nuorille ja lapsiperheille suunnattujen palvelujen yhteensopivuutta ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saatavuus.
3. Edistää monialaista yhteistyötä.
4. Edistää palvelujen järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittele-malla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken.
5. Vastaa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatimisesta
6. Osallistuu kuntakohtaisiin ohjaus- ja palveluverkostojen toimintaan.

Kuvio 1. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluiden johtamisverkosto

3.3 Lapsiperhepalvelujen tilanne Evijärven ja Kauhavan alueella v. 2019

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan tulee sisällyttää tiedot lapsiperhepalveluissa käytettävissä olevista toimintaresursseista. Yhteenvedoon on koottu kuntien, seurakuntien ja Kuntayhtymä Kaksineuvoisen lapsille, nuorille ja perheille tuottamat palvelut.

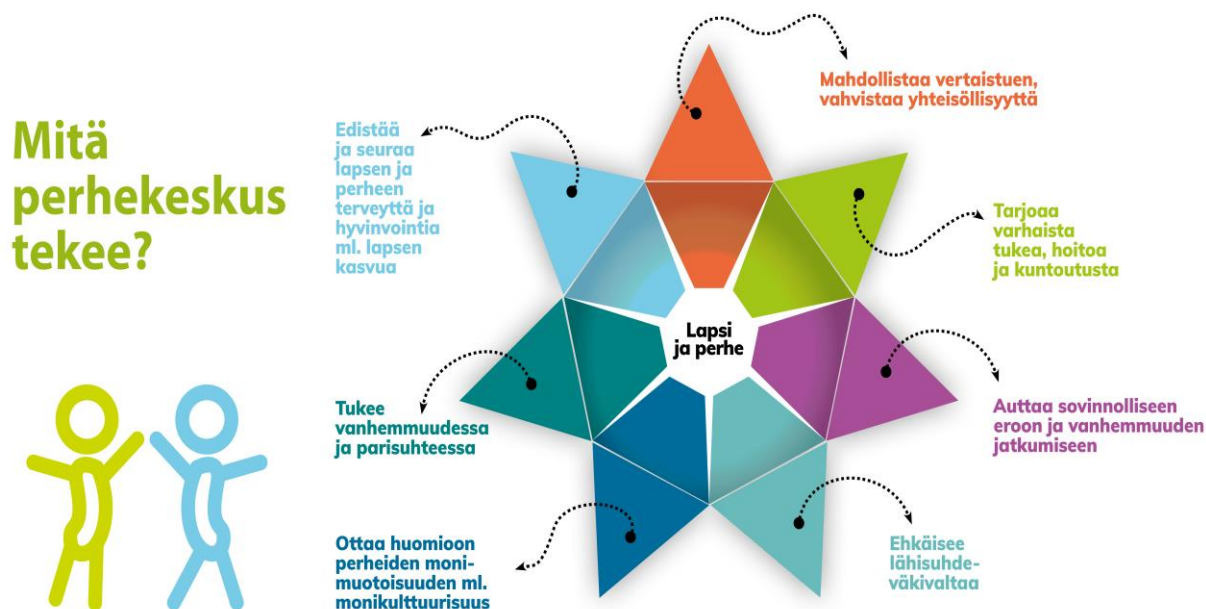
Perhekeskusmalli

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen toiminta-alueella on useamman vuoden ajan kehitetty lasten, nuorten ja perheiden palveluita perhekeskusmallin mukaisesti. Vuosina 2016 - 2019 lasten, nuorten ja perheiden palveluita kehitetään valtakunnallisesti Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) johdolla. Keskeisenä tavoitteena on luoda matalan kynnyksen palveluiden kokonaisuus - perhekeskustoimintamalli, joka kokoaa pirstaleiset palvelut yhteen. Palvelukokonaisuuden selkiytyminen niin asiakkaille ja kuntalaisille kuin eri toimijoillekin on tärkeää, jotta lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin ja haasteisiin voidaan vastata oikea-aikaisesti ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Palvelukokonaisuuteen kuuluvat niin julkiset sosiaali- ja terveystalvet, koulu ja varhaiskasvatus kuin alueen järjestöt ja seurakunnatkin. Kyse on toimintakulttuurin muutoksesta. Sekä valtakunnallisen että paikallisen kehittämistyön tarkoituksena on etenkin eri toimijoiden välisen yhteistyön tiivistäminen. Yhteistyön merkitys korostuu silloin, kun lapsi, nuori tai perhe asioi monen eri toimijan kanssa tai voi olla monen eri palvelun piirissä. Näissä tilanteissa on tärkeää, ettei perheen tarvitse asioida eri toimijoiden kanssa erikseen, vaan perheen tilannetta voidaan tarkastella kokonaisuutena, monialaista yhteistyötä tehden. Tähän perhekeskusmallin avulla pyritään.

Perhekeskusmalliin kuuluu myös avoin kohtaamispaikka, jossa lapset ja perheet voivat tavata toisiaan, osallistua vertaistoimintaan sekä halutessaan saada ohjausta ja tukea haasteisiinsa. Tavoitteena on saada tilat myös kohtaamispaikkatoiminnalle. Kohtaamispaikkatoimintaa tullaan kehittämään yhteistyössä järjestäjän ja seurakuntien kanssa.

Alueen perhekeskusmallia on kehitetty monitoimijaisen perhekeskustyryhmn johdolla, johon ovat kuuluneet myös seurakunnan ja järjestäjän edustajat. Vuoden 2019 alusta toiminnan kehittämisestä on ottanut vastuun perhekeskuksen johtoryhmä, jossa on edustettuna jäsenkuntien sivistystoimet sekä kuntayhtymän lasten ja perheiden sosiaali- ja terveystalvet. Johtoryhmän lisäksi on nimetty perhekeskuskoordinaattori. Palvelutarjonta pysyy ennallaan, mutta jo olemassa olevia palveluita on kehitetty perhekeskusmallin mukaisesti. Eri toimijoiden ja palveluiden välistä monialaista yhteistyötä on kehitetty mm. muodostamalla monialaisia tiimejä. Tarkoituksena on, että jokaiselle ikäryhmälle on oma monialainen tiiminsä, jossa asiakkaan tilannetta voidaan käsitellä yhdessä tiimin ja asiakkaan tai huoltajan kanssa.

Kuvio 2. Perhekeskuksen tehtävät (THL)

Perhekeskus Kaisla

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen lasten, nuorten ja perheiden palvelut muodostavat yhdessä Perhekeskus Kaislan. Nimi viittaa lasten ja perheiden palveluiden kokonaisuuteen, ei ainoastaan yhteisiin fyysisiin tiloihin. Osa Perhekeskus Kaislan palveluista toimii kanta-Kauhavalla Yrittäjäopiston pihapiirissä. Pihapiiristä löytyvät äitiys- ja lastenneuvola, lasten ja nuorten fysioterapia, toimintaterapia ja puheterapia, lasten ja perheiden sosiaalipalvelut, perheneuvola sekä vammaispalvelut. Perhekeskuksen sosiaali- ja terveyspalvelut ovat lähipalveluja, joten palvelut jalkautuvat kaikille hyvinvointiasemille (Evijärvi, Korttesjärvi, Ylihärmä ja Alahärmä), perheiden koteihin sekä varhaiskasvatuksen ja koulun tiloihin. Neuvolapalvelut toteutetaan lähipalveluina kuten tähänkin saakka. Varhaiskasvatus, koulu ja oppilas- ja opiskeluhoito sekä Evijärven, Korttesjärven, Ylihärmän ja Alahärmän neuvolapalvelut ovat osa verkostomaista perhekeskusta. Myös järjestöt ja seurakunnat ovat osana verkostomaista perhekeskusta.

Ikäryhmittäin on koottu monialaisia tiimejä, joissa asiakkaan tilannetta voidaan käsitellä yhdessä tiimin ja asiakkaan tai huoltajan kanssa. Osa tiimeistä muodostuu alueellisista toimijoista ja esimerkiksi lasten ja nuorisopsykiatrian konsultaatiotiimeissä on mukana lasten- ja nuorisopsykiatrit erikoissairaanhoidosta.

Perhekeskus Kaislassa toimivat lasten ja perheiden terveys- ja sosiaalipalvelut:

- äitiys – ja perhesuunnitteluneuvola
- lastenneuvola ja neuvolan kotikäyntityö
- lasten ja nuorten fysioterapia
- toimintaterapia
- puheterapia
- perheneuvola
 - ohjaus ja neuvonta
 - lasten ja nuorten tutkimukset
 - tukikäynnit ja erilaiset terapiat
 - perheasiain sovittelu
 - Ihmeelliset vuodet-vanhemmuusryhmät
- lasten ja perheiden sosiaalipalvelut
 - lapsiperheiden kotipalvelu
 - perhetyö
 - perheoikeudelliset palvelut
 - muut sosiaalipalvelut
 - lastensuojelu
 - sosiaalityö ja sosiaaliohjaus
- lasten ja nuorten vammaispalvelut

Lisäksi perhekeskuksen verkostoon kuuluvat:

- varhaiskasvatus, koulu sekä opiskeluhuolto (opetushenkilöstö, kuraattorit, psykologit sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto)
- järjestöt ja seurakunnat

Lasten varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalveluja tarjotaan päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Varhaiskasvatuksessa on käytettävissä varhaiserityiskasvatuksen palvelut.

Jokaisella lapsella on subjektiivinen oikeus 20 tuntiin viikossa varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatustilain mukaan kunnan tulee järjestää varhaiskasvatuspalveluja lähipalveluna perheiden tarvetta vastaavassa laajuudessa. Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista.

Perheoikeudelliset palvelut

Lastenvalvoja vastaa lapsen isyyteen, huoltoon, asumiseen, tapaamisoikeuteen ja elatukseen liittyvästä asiakaspalvelusta ja edellä mainittujen sopimusten tekemisestä. Lisäksi lastenvalvojan voi olla yhteydessä adoptioon liittyvissä asioissa. Lastenvalvojan palvelut tuotetaan keskitetysti Kauhavan perusturvatoimistossa.

Lapsiperheiden sosiaalityö

Lapsiperheiden sosiaalityötä toteutetaan 1.4.2015 voimaan tulleen sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) mukaisesti.

Asiakkuus lapsiperheille tarkoitetuissa sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa alkaa yleisimmin joko siitä kun asiakas ottaa itse yhteyttä, jokin viranomais tekee lapsesta yhteydenoton sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (yhdessä vanhemman kanssa) tai viranomais tai yksityishenkilö tekevät lapsesta lastensuojeluilmoituksen. Riippumatta asian vireilletulotavasta, aloitetaan asiassa lähes aina palvelutarpeen arviointi yhdessä perheen kanssa. Palvelutarpeen arviointi tehdään monialaisena yhteistyönä lapsen ja perheen kanssa toimivien muiden viranomaistahojen kanssa ja sen aikana on tarkoitus ratkaista hyötykö lapsi ja perhe sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista tai lastensuojelun tukitoimista vai saako perhe riittävän tuen peruspalveluista. Palvelutarpeen arvioinnin jälkeen arvioinnin aikana voimassa ollut sosiaalihuoltolain mukainen asiakkuus joko jatkuu tai päättyy, tai lapselle avataan lastensuojeluasiakkuus.

Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja ovat mm. lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö, tukihenkilö, tukiperhe, sosiaaliohjaus, vertaisryhmätoiminta, valvotut tapaamiset ja taloudellinen tuki. Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut ovat perheelle vapaaehtoisia.

Lastensuojelu

Lastensuojelu jakautuu 1.1.2008 voimaan tulleen lastensuojelulain (13.4.2007/417) mukaan ehkäisevään sekä lapsi- ja perhekohtaiseen lastensuojeluun.

Ehkäisevää lastensuojelutyötä on peruspalveluissa, kuten äitiys- ja lastenneuvolassa sekä

muussa terveydenhuollossa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyössä annettava erityinen tuki. Lapsilta ja perheiltä ei näissä tilanteissa edellytetä lastensuojelun asiakkuutta, vaan työtä tehdään osana lapsille, nuorille ja perheille tarkoitettuja palveluja. Ehkäisevää lastensuojelutyötä on myös lasten huomioiminen aikuisille suunnatuissa palveluissa, kuten mielenterveys- ja päihdepalveluissa.

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun muotoja ovat avohuollon tukitoimet, kiireellinen sijoitus, huostaanotto, sijaishuolto ja jälkihuolto.

Avohuollon tukitoimia ovat esimerkiksi päivähoito, tehostettu perhetyö, tukiperhe, tukiviikonloput, tukihenkilötoiminta, taloudellinen tuki, harrastus- ja virkistystoiminta, sosiaaliohjaus, vertaisryhmätoiminta, perhekuntoutus ja sijoitus avohuollon tukitoimena. Avohuollon tukitoimet ovat perheelle vapaaehtoisia ja ne räätälöidään jokaisen lapsen ja perheen tarpeita vastaaviksi.

Kiireellinen sijoitus edellyttää, että kodin olosuhteet tai puuteet huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai, jos lapsi omalla toiminnallaan vaarantaa omaa terveyttään tai kehitystään. Kiireellinen sijoitus on voimassa 30 vuorokautta ja sitä voidaan erityisin perustein jatkaa vielä toiset 30 vuorokautta. Kiireellisen sijoituksen aikana lapsi on sijoitettuna perhe- tai laitoshuoltoon.

Lastensuojelulain mukaan lapsi on otettava huostaan ja hänelle on järjestettävä sijaishuolto, jos puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä tai tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon. Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan kuitenkin ryhtyä vain, jos avohuollon tukitoimet eivät ole sopivia tai mahdollisia tai jos ne ovat riittämättömiä sekä sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. Suostumukseen perustuvasta huostaanotosta tekee päätöksen sosiaalihuollon johtava viranhaltija ja tahdonvastaisesta huostaanotosta em. viranhaltijan esityksestä hallinto-oikeus.

Lapsi tai nuori on sijaishuollon tai yhtäjaksoisesti puoli vuotta kestäneen avohuollon tukitoimena tehdyn sijoituksen jälkeen oikeutettu jälkihuollon tukitoimiin 21-vuotiaaksi asti. Jälkihuollon tarkoituksena on tukea nuoren itsenäistymistä sijoituksen jälkeen.

Perhetyö

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen perhetyön tiimistä toteutetaan sekä sosiaalihuoltolain että lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia lapsiperheille. Toimintamuotoina ovat lapsiperheiden kotipalvelu, Neuvokas-perhetyö, Unikoulu-neuvokas, perhetyö, tukihenkilötoiminta, tehostettu perhetyö, perhekuntoutus ja lyhytterapia.

Lapsiperheiden maksullinen kotipalvelu on tarkoitettu välttämättömän tilapäisen lapsenhoitoavun tai kodinhoitoavun tarpeessa oleville lapsiperheille. Palvelutarpeen perusteena voi olla esimerkiksi vanhemman väsymys, lapsen tai vanhemman pitkäaikainen sairaus, raskauteen liittyvät hankaluudet tai asiointikäynnit. Lapsiperheiden kotipalvelua voi tilata yksittäisinä käynteinä tai pidemmälle ajalle. Käyntien tiheys ja kesto riippuvat työntekijäresurssista.

Neuvokas -perhetyö on ennaltaehkäisevää, varhaista tukea perheille. Neuvolan terveydenhoitaja, päiväkodin lastentarhanopettaja, koulukuraattori tai kouluterveydenhoitaja, psykologi tai perheneuvolan työntekijä sekä lasten fysioterapia voivat ohjata asiakkaan Neuvokas -perhetyöhön. Neuvokas -perhetyö on perheelle vapaaehtoinen, matalan kynnyksen maksuton palvelu. Siihen kuuluu 5 kotikäyntiä, joiden toteuttamis-

tavasta sovitaan kunkin perheen tilanteen mukaan. Neuvokas -perhetyö on tarkoitettu perheisiin, joissa on alakouluikäisiä ja sitä nuorempia lapsia. Se on esimerkiksi ohjausta kasvatuksen haasteissa, vanhemman levon mahdollistaja, jos perheessä on valvottava vauva, perheen tukemista lapsen tai vanhemman pitkäaikaisen sairauden tai perheessä olevan kriisin aikana, ohjausta ja yhdessä tekemistä sekä keskustelua mieltä painavista asioista.

Äitiys- ja lastenneuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Äitiys- ja perhesuunnitteluneuvolan toiminnan tavoitteena on turvata raskaana olevan naisen ja sikiön terveys ja hyvinvointi. Lisäksi tavoitteena on edistää tulevien vanhempien ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia sekä tulevan lapsen kehitysympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta. Tavoitteena on myös edistää kansanterveyttä ja ehkäistä raskaudenaikaisia häiriöitä.

Perhesuunnitteluneuvolan tavoitteena on hoitaa yksittäisten asiakkaiden ja pariskuntien perhesuunnitteluun ja seksuaalisuuteen liittyvät asiat. Perustehtäviä ovat raskauden ehkäisyneuvonta, ehkäisyn aloitus ja seuranta. Perhesuunnitteluneuvolaan voi ottaa yhteyttä myös lapsettomuuteen liittyvissä asioissa. Perhesuunnitteluneuvolan toiminnalla pyritään kokonaisvaltaisesti edistämään asiakkaiden seksuaaliterveyttä. Neuvolan asiakkaille annetaan neuvontaa sukupuolitautilien sekä muiden tulehdustautien ehkäisyssä ja hoidossa. Seksuaalineuvonta on yksi osa perhesuunnitteluneuvolan toimintaa. Perhesuunnitteluneuvolaan voi ottaa yhteyttä jo ennen raskautta, esim. toistuvien keskenmenojen vuoksi.

Äitiysneuvolassa tunnistetaan mahdollisimman varhain raskausaikaiset ongelmat ja häiriöt sekä järjestetään viiveettä tarvittavaa hoitoa, apua ja tukea. Äitiysneuvolat osallistuvat terveyserojen kaventamiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen muun muassa varhaisen kohdennetun tuen avulla.

Määräaikaisia terveystarkastuksia järjestetään kaikille raskaana oleville ja lapsen saaneille perheille. Niihin sisältyy yksi lasta odottavan perheen laaja terveystarkastus. Määräaikaisien terveystarkastusten lisäksi järjestetään lisäseurantaa ja -tukea sitä tarvitseville.

Terveysneuvonta sisältyy määräaikaisiin terveystarkastuksiin. Terveysneuvonta voidaan toteuttaa yksilöllisesti, ryhmässä ja yhteisöllisesti. Terveysneuvonnan on tuettava vanhemmaksi kasvamista ja parisuhdetta sekä edistettävä perheen sosiaalista tukiverkostoa. Sen on tuettava yksilön ja hänen perheensä terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Lastenneuvolan tehtävänä on edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia sekä kaventaa perheiden välisiä terveyseroja. Lastenneuvolassa seurataan ja edistetään lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä sekä tuetaan vanhempia turvallisessa, lapsilähtöisessä kasvatuksessa ja lapsen hyvässä huolenpidossa sekä parisuhteen hoitamisessa.

Neuvolassa pyritään havaitsemaan lapsiperheiden erityisen tuen tarpeet mahdollisimman varhain ja järjestämään tarkoituksenmukainen tuki ja apu. Lapsi saa neuvolassa rokotusohjelmaan kuuluvat rokotukset.

Alle kouluikäisten lasten terveystarkastuksista kolme on laajaa terveystarkastusta, jossa arvioidaan lapsen kehityksen, terveydentilan ja hyvinvoinnin lisäksi koko perheen hyvin-

vointia ja vanhempien tuen tarpeita. Tarkastukseen kutsutaan aina molemmat vanhemmat. Laajaan terveystarkastukseen sisältyy huoltajien kirjallisella suostumuksella varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksen henkilökunnan arvio lapsen selviytymisestä varhaiskasvatuksessa niiltä osin kuin se on välttämätöntä hoidon ja tuen järjestämisen kannalta. Siihen sisältyy myös vanhempien näkemys lapsensa terveydestä ja kehityksestä sekä koko perheen hyvinvoinnista.

Kaikkiin määräaikaisiin terveystarkastuksiin sisältyy terveysneuvontaa. Olennainen osa määräaikaisten terveystarkastusten sisällöstä koostuu perheen tarpeiden ja lapsen kehitysvaiheen mukaisesta terveysneuvonnasta. Neuvonta voidaan toteuttaa yksilöllisesti, ryhmässä ja yhteisöllisesti.

Terveysneuvonnan tavoitteena on tukea lapsen kehitystä, kasvatusta sekä lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta. Lisäksi tavoitteena on tukea vanhemmaksi kasvamista ja parisuhdetta sekä edistää perheen sosiaalista tukiverkostoa. Se on myös tuettava yksilön ja hänen perheensä terveyden mukaan lukien mielenterveyden sekä psykososiaalisen hyvinvoinnin edistämistä.

Äitiys- ja lastenneuvolapalveluja tuotetaan lähipalveluna kaikilla hyvinvointiasemilla.

Neuvolan kotikäyntityö on terveydenhoitajan tekemää ennaltaehkäisevää työtä pikkulapsiperheissä. Kotikäyntityön avulla pyritään auttamaan perheitä sekä tukemaan perheen voimavaroja, vanhemmuutta ja varhaista vuorovaikutusta. Kotikäyntityö on osa neuvolapalveluita, kuten neuvolakäynnitkin ja koskee kaikkia neuvolaikäisten lasten perheitä.

Käynnit sovitaan perheen tarpeiden mukaisesti. Pääsääntöisesti kotikäyntityötä tekevä terveydenhoitaja käy ensimmäistä lastaan odottavien perheiden luona loppuraskaudessa sekä vauvan syntymän jälkeen. Perheisiin, joissa on ennestään lapsia, kotikäyntejä tehdään perheen tilanteen ja tarpeen mukaisesti. Painopiste on keskustelussa ja vanhempien ohjaamisessa. Käynneillä käsitellään tulevaa synnytystä ja vauva-aikaa, varhaista vuorovaikutusta, vanhemmuutta ja parisuhdetta sekä muita perheelle ajankohtaisia asioita.

Lisäksi kotikäyntejä voidaan tehdä, jos perheessä on esim. arjen tai pikkulapsiajan haasteita tai vaikea elämäntilanne. Yhdessä perheen kanssa kartoitetaan heidän tilanteensa ja pyritään löytämään ratkaisuja sekä mahdolliset tuki- ja palvelumuodot perheelle. Tarkoitus on, että perhe saa tarvitsemansa avun ja tuen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Kouluterveydenhuolto on tarkoitettu peruskoululaisille ja heidän perheilleen. Se on lakisääteistä ja maksutonta perusterveydenhuollon ehkäisevää palvelua, jota on saatavilla pääsääntöisesti koulupäivien aikana koululta tai sen välittömästä läheisyydestä.

Koko ikäluokan kattavat terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon ja mahdollistavat jokaisen oppilaan ja hänen perheensä tapaamisen. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa suhteessa ikään ja kehitysvaiheeseen ja pyritään löytämään mahdolliset sairaudet sekä terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät. Vuosittaisista terveystarkastuksista 1., 5. ja 8. luokan terveystarkastukset ovat ns. laajoja terveystarkastuksia.

Laajassa terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitaja ja lääkäri arvioivat yhdessä oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin lisäksi aina myös koko perheen hyvinvointia ja vanhemmat kutsutaan mukaan. Tarkastukseen sisältyy vanhempien haastattelu sekä opettajan arvio

oppilaan selviytymisestä koulussa ja tarvittaessa tehdään yhteistyötä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa. Terveiden edistämisen lisäksi tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oppilaan ja hänen perheensä erityisen tuen tarpeet ja järjestää tarvittava tuki sekä seurata tilanteen edistymistä yhdessä laaditun suunnitelman mukaisesti. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta.

Kouluterveydenhuolto tarkastaa koulu yhteisön ja ympäristön terveellisyys ja turvallisuuden yhteistyössä monien muiden tahojen kanssa joka kolmas vuosi. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain. Kouluterveydenhuolto on mukana laatimassa koulun oppilashuollon suunnitelmaa ja siihen sisältyviä erilaisten ongelma- ja kriisitilanteiden toimintamalleja.

Kouluterveydenhuolto on osa koulujen moniammatillista oppilashuoltoa. Se tekee kiinteää yhteistyötä opettajien, koulukuraattorien ja koulupsykologien kanssa sekä yhteisön hyvinvoinnin edistämisen, ennaltaehkäisy, terveystarkastusten että yksilöllisen tuen järjestämisen osa alueilla.

Opiskeluterveydenhuolto on osa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 99 §:n 3 momentin mukaista opiskelijahuoltoa.

Kunnan perusterveydenhuollon on järjestettävä opiskeluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien lukioiden, ammatillista koulutusta antavien oppilaitosten sekä korkeakoulujen opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta.

Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on ylläpitää ja edistää opiskelijoiden hyvinvointia edistämällä

- opiskelu ympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta sekä opiskeluyhteisön hyvinvointia
- edistämällä ja seuraamalla opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä
- järjestämällä terveyden- ja sairaanhoitopalveluja opiskelijoille mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen sekä suun terveydenhuolto
- tunnistamalla varhain opiskelijan erityisen tuen tai tutkimuksen tarve, tukemalla opiskelijaa sekä tarvittaessa ohjaamalla jatkotutkimuksiin ja -hoitoon.

Opiskelu ympäristön terveellisyys, turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistämistä sekä seuranta toteutetaan kolmen vuoden välein tehtävillä suunnitelmallisilla ja laajassa yhteistyössä toteutetuilla tarkastuksilla. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain.

Lisäksi vuonna 2018 aloitti toimintansa Kauhavalla uutena toimintana 13–17-vuotiaille nuorille tarkoitettu nuorisopsykiatrian sairaanhoitajatyöpari, joka toimii osana Kauhavan psykiatrisen poliklinikan toimintaa.

Esi- ja perusopetus ja lukiokoulutus

Esiopetusta ja perusopetusta annetaan alakouluissa, luokat 1-6, sekä yläkouluissa, luokat 7-9. Alakouluissa opetus on järjestetty joko yhdysluokissa tai vuosiluokittain, yläkoulussa vuosiluokittain. Opetuksen järjestäjä osoittaa oppivelvolliselle lähikoulun, oppilaalla on oikeus hakea oppilaaksi myös muuhun kuin lähikouluun. Evijärvellä on kolme alakoulua ja yksi yläkoulu. Kauhavalla on 9 alakoulua, kolme yläkoulua ja yksi yhtenäiskoulu. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki annetaan mahdollisuuksien mukaan oppilaan lähikoulussa ja omassa yleisopetuksen luokassa. Lisäksi viidellä koululla on pienryhmiä, joihin on siirretty oppilaat kasvatus- ja opetuslautakunnan hyväksymien kriteerien mukaisesti.

2. asteen opetusta alueella järjestetään lukioissa sekä Evijärvellä että Kauhavalla.

Opiskeluhoolto ja resurssit

Kauhavalla on kolme koulukuraattoria toistaiseksi voimassa olevissa palvelusuhteissa. Yksi kuraattoreista toimii johtavana kuraattorina. Evijärvellä on yksi kuraattori, jolla on vastaanotot kaikilla kouluilla.

Kauhavalla on kaksi koulupsykologin tointa, joista kaksi on saatu täytettyä lukuvuodeksi 2017 - 2018. Lukuvuoden 2019 - 2020 alusta alkaen toisen toimenhaltijan tehtävää ei saatu täytetyksi. Toinen toimenhaltija jäi työvapaalla ja hänen sijaisuuttaan ei saatu täytetyksi. Psykologipalvelut on hoidettu lukuvuoden 2019 - 2020 aikana ostopalvelulla. Kuraattoreiden ja koulupsykologien vastaanotot ovat kouluilla ja toimistotyötilat Alahärmän palvelu-toimistolla. Evijärvellä koulupsykologipalvelut ostetaan yksityiseltä palvelun tuottajalta, joka on Evijärvellä yhtenä päivänä viikossa.

Koulujen avustajatarpeet tarkistetaan lukuvuosittain. Kauhavan sivistyshallinnossa toimii ohjaustoiminnan koordinaattori, joka vastaa koulunkäynninohjaajien työvoimaresurssin koordinoinnista esiopetuksen kerhotoimintaan, perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaan sekä esi- ja perusopetuksen avustaviin tehtäviin. Kauhavalla avustajaresurssille on laadittu kriteerit, joita tarkastellaan jokaisen avustamisratkaisun yhteydessä opetuspäällikön, koordinaattorin ja koulun esimiesten kesken.

Kouluterveydenhoitaja on tavattavissa kaikilla kouluilla koulussa ilmoitettavina aikoina. Terveystoiminnan vastaanotto toimii sekä ajanvarauksella että ilman. Lääkärinvastaanotto toimii ajanvarauksella.

Opiskeluhoollon toteuttaminen

1. Opiskeluhoollon ohjausryhmä

Yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Ohjausryhmään kuuluu edustus varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, lukiosta, sosiaali- ja terveystoimesta. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii sivistysjohtaja.

2. Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä

Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevät sekä opiskeluhoitopalveluista vastaavat edistävät opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista. Keskeisenä toimintaa ohjaavana tekijänä on mahdollisimman varhainen tuki.

Oppilaitoksen opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä. Oppilaitoskohtaista opiskeluhoitoryhmää johtaa koulunjohtaja /rehtori.

3. Monialainen asiantuntijaryhmä

Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Tarve voi liittyä sosiaalisiin suhteisiin, koulutyöskentelyyn, käyttäytymiseen, tunne-elämään, perheeseen sekä siirtymävaiheisiin.

Kuntien nuorisotyö

Nuorisotoimi luo edellytyksiä nuorison toiminnalle ja harrastuksille. Nuorisotoimi järjestää erilaisia tapahtumia, edistää yhteistoimintaa kuntien ja eri järjestöjen kesken sekä tukee nuorten kansalaistoimintaa. Nuorisotyötä tekeville järjestöille ja yhdistyksille myönnetään toiminta-avustuksia. Kauhavan kaupungin eri kaupunginosissa (Alahärmä, Kauhava, Korttesjärvi ja Ylihärmä) sekä Evijärvellä on nuorisotilat. Evijärvellä sekä Kauhavalla toimii nuorisovaltuusto.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jossa tarkoituksena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Se on nuorille vapaaehtoisuuteen perustuva yhteistyökumppanuus. Etsivä nuorisotyö etsii yhdessä nuoren kanssa vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Etsivän nuorisotyön tarkoituksena on auttaa 15 - 29 -vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut.

Ohjaamo

Ohjaamo on kaikkien alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen monialainen palvelupiste. Ohjaamo tarjoaa tietoa, neuvontaa, ohjausta sekä palveluja. Se on alusta, jolta julkinen, yksityinen ja kolmas sektori tarjoavat yhdessä monialaisesti palveluita työllistymiseen, koulutukseen, elämänhallintaan ja hyvinvointiin liittyen. Toimintaan osallistuvien organisaatioiden rooleista ja hallinnoinnista sovitaan paikallisesti. Ohjaamo-toiminta edellyttää tiivistä toiminnallista yhteistyötä valtion, maakunnan ja kunnan välillä sekä yksityisen että kol-

mannen sektorin toimijoiden kanssa. Ohjaamot toteuttavat EU:n nuorisotakuun tavoitteita ja toimintaa.

Ohjaamossa tulee olla osaamista neuvoa

- Palvelutarpeen arvioinnissa ja palveluohjauksessa
- Urasuunnittelussa ja työnhaussa
- Elämän- ja arjenhallinnassa
- Fyysisessä ja psyykkisessä hyvinvoinnissa
- Osaamisen kehittämisessä ja koulutusmahdollisuuksissa
- Osallisuuden tukemisessa
- Toimeentulossa ja asumisessa

Nuorten työpajatoiminta

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen nuorten työpajatoiminta auttaa työllistämään vaikeasti työllistyviä, ehkäisee syrjäytymistä sekä kehittää välityömarkkinoita. Kauhavalla toimii työpaja Junkki ja Evijärvellä Kieppis. Työpajatoiminnan tavoitteena on kuntouttaa ja parantaa asiakkaiden arjenhallintaa sekä löytää väyliä työmarkkinoille tai ammatilliseen koulutukseen. Pajajakson aikana asiakkaat saavat yksilöllistä ohjausta ja tukea elämänhallinnan taitoihin, opintoihin sekä autetaan työllistymään.

Kuntien lasten ja nuorten kulttuuritoiminta

Syksystä 2019 alkaen Kauhavalla toteutetaan esi- ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelmaa. Sitä toteuttavat kulttuuripalvelut yhteistyössä mm. Härmänmaan musiikkiopiston, Järvilakeuden kansalaisopiston sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kulttuurikasvatussuunnitelman tarkoituksena on taata jokaiselle kauhavalaiselle peruskouluikäiselle lapselle ja nuorelle se vähimmäismäärä kulttuuria, mikä jokaisen lapsen tulisi saada kokea koulupolkuunsa aikana. Suunnitelma tukee taide- ja kulttuurikokemusten tasa-arvoista saavutettavuutta ja madaltaa lasten ja nuorten kynnyksiä aloittaa taideharrastus. Kouluuikaan toteutettava kulttuurikasvatus ja taidelaitosvierailut ovat maksuttomia ja tavoittavat koko ikäluokan.

Kauhavan ja Evijärven kunnat ja Kuntayhtymä Kaksineuvoinen ovat mukana myös 1.5.2019 käynnistyneessä **Kaikukortti -kokeilussa**. Kaikukortti on tarkoitettu yli 16-vuotiaille kuntalaisille, joilla ei ilman Kaikukorttia olisi varaa osallistua kulttuuritapahtumiin. Kaikukortilla vanhempi tai isovanhempi voi hankkia lippuja sekä itselleen että myös alle 16-vuotiaille lapsilleen/lapsenlapsilleen. Kokeilu kestää vuoden 2020 loppuun, minkä jälkeen tavoitteena on vakinaistaa toimintamalli.

Evangelisluterilaisten seurakuntien lapsi-, perhe-, varhaisnuoriso- ja nuorisotyö (Evijärven seurakunta, Alahärmän, Kauhavan, Korttesjärven ja Ylihärmän kappeliseurakunnat):

Päiväkerhot

Seurakunnat järjestävät päiväkerhotoimintaa 4 - 5-vuotiaille lapsille 2-3 tunnin ajaksi 1-2 kertaa viikossa. Päiväkerhotyön puitteissa järjestetään perhekerkkoja, vanhempainiltoja, juhlia, retkiä ja muita tapahtumia. Toimintaa ohjaavat lastenohjaajat. Toiminnalla pyritään

tukemaan kotien kristillistä kasvatusta ja vanhemmuutta. Toimintaa ohjaavana periaatteena on kasvatuskumppanuus.

Perhekerhot/avoimet päiväkerhot/äiti-lapsipiirit

Kerhoihin osallistuvat lapset aikuisen (yleensä vanhempi, isovanhempi) kanssa. Kokoon-tumisia on kerran viikossa 2-3 tuntia kerrallaan. Tavoitteena on vanhempien keskinäisen vuorovaikutuksen mahdollistavan vertaisryhmän avulla tukea vanhemman jaksamista ja antaa lapsille virikkeitä. Perhekerhojen puitteissa järjestetään leirejä, tehdään retkiä ja niissä vierailee asiantuntijoita.

Pyhäkoulu

Pyhäkoulut kokoontuvat pyhäkoulunopettajien kotona, seurakuntatalolla ja muissa tiloissa eri kylillä. Niiden puitteissa järjestetään erilaisia tapahtumia, esim. Alahärmän kappeliseurakunnan jouluvaellus. Kauhavan seurakunnat järjestävät yhteisen tapahtuman keväisin Palojärven leirikeskuksesta.

Varhaisnuorisotyö

Varhaisnuorisotyö järjestää 7 - 13-vuotiaille kerhoja eri kylillä sekä leirejä ja retkiä. Varhaisnuorisotyö toteuttaa Kids action -tapahtumia, koulukonsertteja, tyttö- ja poikapäiviä vuosittain sekä muita yksittäisiä tapahtumia.

Seurakuntien nuorisotyö

Seurakuntien nuorisotyö järjestää nuorteniltoja, peli-iltoja, raamiksia, musiikkitoimintaa, retkiä ja leirejä. Rippikoulut tavoittavat vuosittain hyvin kattavasti koko 15-vuotiaiden ikäluokan. Myös rippikoululaisten vanhemmille järjestetään yhteisiä tilaisuuksia. Nuorisotyö järjestää rippikoulutyöhön liittyen myös isoskoulutusta. Ruskagospel-tapahtuma suunnitellaan ja järjestetään yhdessä nuorten kanssa.

Muu toiminta

Seurakuntien lapsi- ja nuorisotyö järjestää tilaisuuksia perhepäivähoidon lapsille ja hoitajille, vierailee päiväkodeissa, osallistuu koulujen aamunavauksiin ja erilaisiin tapahtumiin sekä tukioppilastoimintaan ja laajennettujen oppilashuoltoryhmien toimintaan. Seurakunnat toteuttavat tapahtumia ja retkiä koulujen syys- ja talvilomaviikoilla.

Muut toimijat

Partio järjestää toimintaa 7-vuotiaille ja sitä vanhemmille. Ryhmät kokoontuvat viikoittain. Tämän lisäksi järjestetään leirejä, retkiä ja juhlatilaisuuksia.

Alueella on myös aktiivisesti **toimivia yhdistyksiä ja seuroja**, jotka järjestävät vapaa-ajan toimintaa lapsille, nuorille ja lapsiperheille (MLL, 4H, urheiluseurat).

3.4 Keskeisimpien kehittämiskohteiden ja tavoitteiden yhteenveto

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2019 – 2022 kehittämiskohteita sivistystoimialalla sekä ja sosiaali- ja terveyspalveluissa:

- Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa toteutuu hyvä yhteistyö ja johtaminen eri toimijoiden kesken.
- Asiakaslähtöiset, tarkoituksenmukaiset ja oikea-aikaiset palvelut sekä saumattomat palvelukokonaisuudet.
- Perhekeskus Kaislan toiminnan vakiinnuttaminen ja kehittäminen.
- Osallistutaan LAPE-muutosohjelmatyöskentelyyn ja hyödynnetään hankkeen tuloksia paikallisessa kehittämistyössä.
- Selvitetään perusopetuslain 4a §:n mukaisen, erikoissairaanhoidossa olevien oppivelvollisten koulunkäynti ja joustavan perusopetuksen (JOPO) aloittaminen.
- Koulupsykologeihin liittyvien rekrytointiongelmien vuoksi harkitaan psykiatristen sairaanhoitajien palkkaamista esi- ja perusopetukseen.
- Terveelliset, turvalliset ja laadukkaat kiinteistöt kaikille palveluille ja työntekijöille.

Matriisi

HET – HYVÄ ELÄMÄ TÄSSÄ – Evijärven ja Kauhavan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019 - 2022

17.9.2019

*) Hoitoilmoitusrekisterin yksilötasoiset tiedot ovat salassa pidettäviä. Tietosuojaan vuoksi alle viiden tapauksen kuntakohtaisia tietoja ei julkisteta. Samoin on kouluterveyskyselyissä oppilasmäärältään pienet yksiköt, jolloin vastaajat saattaisivat olla tunnistettavissa.

KEHITTÄMISKOHDE	TAVOITE	VASTUUTAHOT	MITTARI	Kunnat	2013	2015	2017
Vanhempien tukeminen vanhemmuudessa ja kasvatusta vastuussa	Tuen tarpeen tunnistaminen, varhainen reagointi ja tuki eri palveluissa	Äitiys- ja lastenneuvola	Lastensuojeluilmoitusten määrä (THL:n tilastoraportti)	Evijärvi Kauhava E-P	10 218 3177	26 255 3168	29 278 4075
		Varhaiskasvatus	Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä/asiakkaat	Evijärvi Kauhava E-P	9,3 8,0 6,8	6,4 4,9 5,7	8,2 2,9 3,8
		Perhetyö ja lapsiperheiden kotipalvelu	0-17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisistä				
		Koulut ja oppilashuolto	Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat, % vastaavanikäisistä	Evijärvi Kauhava E-P	1,3 0,9 1,0	1,4 0,7 1,1	- 1,1 1,2
		Kuntien nuoriso- ja vapaa-aikatoimi, etsivä nuorisotyö	Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1000 0-12-vuotiasta	Evijärvi Kauhava EP	138 185 270	104 207 299	178 235 325
		Seurakuntien lapsi-, nuoriso- ja perhetyö	Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1000 13-17-vuotiasta	Evijärvi Kauhava E-P	1039 457 725	806 383 788	550 246 794

			Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0-17-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä	Evijärvi Kauhava E-P	0,0 2,0 2,7	- 2,3 3,4	- 3,7 3,2
Koulukiusaamisen ehkäisy	Koulukiusaamisen vähentäminen, erityisesti sosiaalisessa mediassa käyttäytyminen	Koulut ja oppilashuolto	Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokkalaisista 1. ja 2. lukiolaisista, % Ei yhtään läheistä ystävää, % 8-9-luokkalaisista 1. ja 2. lukiolaisista, %	Evijärvi Kauhava E-P Evijärvi Kauhava EP Evijärvi Kauhava E-P Evijärvi Kauhava EP	13 6,3 7 2,7 1,5 13 7 8 10 1 -	6 - - 2 - - 9 - - 10 1 -	0,0 6,5 5,7 0,0 1,4 1,3 6,7 6,5 7,7 2,4 7,7 7,0
Syrjäytymisen ehkäisy	Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden määrän vähentäminen Osallisuuden lisääminen	Kuntien nuoriso- ja vapaa-aikatoimi, Kuntien sivistystoimi ja oppilashuolto Työvoimahallinto Etsivä nuorisotyö Ohjaamo	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä Ohjaamo tavoittama määrä vuosittain alle 30-vuotiaita Oppilaiden poissaolojen määrä yläasteen 8. luokalla, % 2017: Luvattomia poissaoloja viikoittain, 8. ja 9. luokan oppilaista, %	Evijärvi Kauhava E-P Kauhava Evijärvi Kauhava E-P	10,2 9,1 6,9 10,2 9,1 6,9	4,4 9,1 6,4 10,9 - -	4,1 6,7 6,0 Avattu 19.3.2018 - 2,6 3,0

	Kaikukortti-kokeilun käynnistäminen ja vaki-naistaminen 2021 alusta.	Kuntayhtymä Kunnat Järvi-Pohjanmaan perusturva Kolmas sektori Yksityiset yritykset	Kokeilun käynnistäminen 1.5.2019 alkaen. Käyttö-tilastot (lapset, nuoret, perheet) kokeilun aikana.	Evijärvi Kauhava Lappajärvi			Ensimm. tilastot tulevat ajalta 5-12/2019
Terveyskäyttäytymiseen vaikuttaminen, ehkäisy ja varhainen reagointi	Päihteettömyyden arvostaminen. Tupakoinnin vähentäminen. Seksuaaliterveyden edistäminen. Terveellisen ravitsemuksen edistäminen. Liikuntaharrastusten lisääminen. Riittävän unen turvaaminen. Omien voimavarojen vahvistaminen.	Kuntayhtymä Sivistys-, nuoriso- ja vapaa-aikatoimi Kolmas sektori	Tosi humalassa vähintään keran kuukaudessa, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava E-P	13 10 14	17 - -	1,7 11,8 11,0
			1. ja 2. lukiolaisista, %	Evijärvi Kauhava EP		14 23	2,5 23,8 16,2
			Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava E-P	5 3 5	6 - -	- 2,7 5,2
			1. ja 2. lukiolaisista, %	Evijärvi Kauhava EP		5 1 -	2,4 7,2 5,5
			Tupakoi päivittäin, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava E-P	23 12 15	4 - -	- 9,1 8,4
			1. ja 2. lukiolaisista, %	Evijärvi Kauhava EP		5 4 -	4,9 6,3 3,7
			Nuuskaa päivittäin, 8.-9. luokan oppilaista, %	Evijärvi Kauhava E-P			1,5 4,1
			1. ja 2. lukiolaisista, %	Evijärvi Kauhava E-P			2,4 4,3 4,6

			Ei syö koululounasta päivittäin, % 8.- ja 9. luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava E-P	41 19,8 28	19 10 -	23,7 25,1 29
			1. ja 2. lukiolaisista, %	Evijärvi Kauhava EP	- 39,7 21,4	30 - -	0,0 21,0 20,6
			Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8.- ja 9. luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava E-P	17 16 15	20 - -	8,3 15,6 17,7
			1. ja 2. lukiolaisista, %	Evijärvi Kauhava EP		2 16 -	7,3 17,0 17,5
			Hampaiden harjaaminen harvemmin kuin 2 x/pvä, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava E-P	75 58 57	55 - -	56,7 46,8 50,3
			1. ja 2. lukiolaisista, %	Evijärvi Kauhava EP		61 37 -	39 44,4 38,4
			Hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla enint. 1 h/vko, % 8.- ja 9. luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava E-P	49 39 36	32 - -	28,8 23,0 26,3
			1. ja 2. lukiolaisista, %	Evijärvi Kauhava EP		29 27 -	21,0 22,0 20,5
			Kokenut seksuaalista väkivaltaa (2013-2015: joskus tai toistuvasti, 2017: vuoden aikana), % 8. ja 9. luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava E-P	15 11 14	11 - -	- 4,5 5,6

			1. ja 2. lukiolaisista, %	Evijärvi Kauhava EP		17 8 -	- 3,6 4,1
			Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8.- 9. luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava E-P	11 10 12	15 - -	- 11,2 12,1
			1. ja 2. lukiolaisista	Evijärvi Kauhava EP		5 9 -	5,0 16,8 12,7
			Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Evijärvi Kauhava E-P	24 18 19	26 - -	21,1 17,6 22,3
			2. ja 2- lukiolaisista	Evijärvi Kauhava EP		19 19 -	13,9 14,5 17,9
Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen	Lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen	Sivistys-, vapaa- aika- ja nuorisotoimi yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa	Nuorisovaltuustojen toiminta; toteutuneet kokoukset	Evijärvi Kauhava	- 9	7 (Nyt-projekti) 8	Nuva alk. 2018 7
	Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotto	Jäsenkunnat Kuntayhtymä	Monialainen johtamisverkosto ohjeistaa ja tekee ehdotukset ensimmäisistä arvioinneista v. 2020 aikana.	Evijärvi Kauhava Kaksineuvoinen			
Toimiva palvelujärjestelmä lapsen ja nuoren hoivan, kasvatuksen, oppimisen ja virikkeellisen vapaa-ajan	Lasten ja nuorten palveluissa on hyvä yhteistyö ja johtaminen eri toimijoiden kesken. Asiakaslähtöiset,	Kuntien sivistys-, nuoris- ja vapaa-aikatoimi Kuntayhtymä Perhekeskus Monialainen johtamisverkosto	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen monialaisen johtamis-verkoston toiminta Perhekeskusjohtoryhmän toiminta SiSoTe – konsultaatioryhmän	Evijärvi Kauhava Kaksineuvoinen	- -	Verkosto toimii	Verkosto toimii Peke-jory toimii

mahdollistajana.	<p>tarkoituksenmu- kaiset ja oikea- aikaiset palvelut. Saumattomat palvelukokonai- suudet.</p> <p>Perhekeskus Kais- lan toiminnan vakiinnuttaminen ja kehittäminen</p>	<p>Kolmas sektori</p> <p>Kuntayhtymä Jäsenkunnat Kolmas sektori</p>	<p>toiminta.</p> <p>Lasten konsultaatiotiimin toiminta</p> <p>Fyysisen perhekeskusmallin toteutuminen kanta-Kauhavan hyvinvointikeskuksen yhtey- teen.</p>	<p>Evijärvi Kauhava Kaksineuvoinen</p>			<p>SiSoTe toimii</p> <p>Lasten tiimi toimii 2018 alk.</p> <p>Suunnitel- ma on teh- ty v. 2019</p>
------------------	--	--	--	--	--	--	---